

Prav vesele in blagoslovljene praznike

želita vsem naročnikom, čitateljem in prijateljem
Uredništvo in uprava „Edinosti“

Aleluja

Cerkveni praznik bodi tudi naše prebujenje
k novemu življenju in k lepši pomladi

Ko bodo v par dneh slovesno zadoneli velikonočni zvonovi iz ozkih lin naših mnogoštevilnih cerkva in cerkvic ter oznanjali svetu Kristovo vstajenje, da bo praznično odmevalo čez hrib in dol, čez mesta, vasi in selišča, tedaj bodo tudi v naših srcih zbudili zavest notranjega prerodenja in vstajenja.

Saj je cerkveni praznik Kristovega vstajenja simbol pomladnega prerodenja in vstajenja narave iz zimskega mrtvila, v katerem je zamrla vsa rast in vse življenje naše dobre matere zemlje, ki v zimskih mesecih navadno počiva pod mrtvaškim plaščem snežne odeje in čaka, da jo pomladni dih in klic zbudi k novemu življenju in novi plodnosti.

Minula zima nam je sicer v svoji izredni milini prizanašala v taki meri, da skoro ni zaslužila svojega imena, vendar je kljub temu počivalo življenje, ker zemlja zahteva svoje pravice in svoj počitek. Tudi človek je klonil pod doslej neznano težo gospodarskih težav in življenjske stiske ter se pogrezal v topo in trpko resignacijo, zdvojen in obupajoč, brez izgleda na kako rešitev in na izhod iz težavnega položaja.

Toda ko zasijejo gorkejši solnčni žarki, ko zapihljajo toplejše sapice, ko se oglasijo prvi spevi drobnih ptičkov, znanilcev prihoda Vesne, tedaj si zmane še tako zakrknjen pesimist, še tako zdvojen obupanec oči, zganejo se pridne roke našega ratarja in delavca; naša polja in livade oživijo in povsod se začne živahno gibanje. Priroda sama nam daje najboljši in najlepši zgled. Ko pride njen čas, začne povsod kliti novo življenje, vse poganja in brsti, po solnčnih pobočjih prikljuje na dan prve pomladanske cvetlice, trobentice in zvonce, krusi in tulpe, da so pisana kakor mašni plašč, grmičje in drevje nastavlja cvet in zelenje, ki ga ne zadrži nobena sila.

In ko gledamo ta čudež prirode, ko vskavamo toplino solnčnih žarkov, tedaj se nam začne širiti srce, raste pogum in nove nade vzklijejo v naših prsih. Naj nikdo ne presliči velikonočnih zvonov in klica narave, ki obeta novo življenje in nove plodove!

V dušljivem ozračju politične more, nacionalističnega terorja in absolutističnega pritiska, ki so nam tlačili še pred letom dni in nam mašili usta, nismo izgubili poguma in upanja, da mora biti nasilja enkrat konec in — doživeli smo ta konec! Ko je kruti nacionalistični režim bil navidezno na višku svoje moči, ko si je domišljal, da je njegova moč za večne čase zasidrana, smo mi že slišali ječa-

nje in škripanje temeljev nasilja in čutili njihovo majanje, ter s prepričanjem in trdno zavestjo v srcih napovedovali polom nespodobnih, nadutih diktatorjev in nasilnikov ter likvidacijo njihovega režima. Tudi ko so nam razveljavili našo volilno listo, nismo klonili in nismo izgubili poguma, temveč smo, polni optimizma, šli v boj in pomagali zrušiti papirnat trdnjavo nacionalistične strahovlade.

Ne bi bili pravični, ako ne bi priznali, da smo tedaj svobodneje zadihali, da smo čutili precejšnje olajšanje in da smo zaslužili izboljšanje razmer, dasi zopet ne moremo trditi, da smo sedaj z vsem zadovoljni. V sedanji vladi sedé osebe, ki jim priznavamo popolno poštenje in dobro voljo, vendar pa so med njimi tudi osebe in stranke, katerim ne moremo zaupati, zlasti ker se poslužujejo taktike in metod in sredstev iz preminule dobe, ki jih ne moremo odobravati. Tudi tempo dela za rešitev vitalnih vprašanj in za sanacijo neznosnih gospodarskih razmer, kakor tudi izdajanje političnih, že davno obljubljenih zakonov je prepočasen in plovničarski ukrepi ne vodijo do pravega cilja. Izgovori, da sedanja vlada ne more naenkrat popraviti pogrškov prejšnjih vlad, so sicer resnični, a ne drže vedno.

Zato nadaljuje Jugoslovanska narodna stranka svoje delo in svojo borbo za dosego svojih ciljev in svojega programa. Da pregleda svoje vrste, je zbrala lanske jesen na Zemunskem polju, pred samim stolnim Beogradom, kjer se je zbralo nad sto tisoč zavednih somišljenikov, svojo armado in pokazala vsem nasprotnikom sijajno revijo svojih čet. Pokazala je, da je zakoreninjena v narodu, iz katerega črpa svojo moč, in da stoji kljub vsem klevetam, izmišljenim očitkom in natolcevanju, pripravljena, da nadaljuje svoje delo in svojo borbo do končnega cilja.

Iz trpljenja in gorja naroda se je rodila Jugoslovanska narodna stranka in se tega tudi zaveda v polni meri. Zaveda se velikih in težkih nalog, ki si jih je stavila v svojem programu. Ne delamo praznih obljub, ker so nam vse zahteve, ki smo si jih napisali na svoj prapor, svete. Mi vodimo borbo za narodove pravice in njegovo svobodo. Mi vodimo borbo za poštenje in politično moralo, za enakopravnost in zakonitost, za dobro, pravilno in pravično ureditev in upravo naše države.

In v trenutku bližajočih se velikonočnih praznikov želimo, navdani in prevzeti z najčistejšimi

namerami, v prvi vrsti naši domovini, naši širni in mogočni državi, da bi prišla kmalu do potrebne konsolidacije in končne ureditve, da se čimprej povrne v normalno gospodarstvo in blagostanje, v katerem bi mogla nuditi državljanom pomoč in zadovoljstvo, ker le iz njega more zopet sama črpati svojo moč, ne pa iz prisiljenega unitarizma in centralizma; v drugi vrsti pa želimo našemu trpinčenemu in hudo preizkušenemu, dobremu slovenskemu narodu, ki mu preostali majavi in trbli stebri zrušenega nacionalističnega režima še vedno nočejo priznati individualno-

sti in svojstev samostojnega naroda, temveč ga trdovratno ponižujejo za navadno pleme, da bi velikonočni zvonovi tudi njemu oznanili vstajenje iz brigi in težav, iz križanja in ponižanja v zavest zdravega, krepkega naroda, vrednega, da se postavi v vrsto inteligentnih, kulturnih in naprednih narodov, končno pa tudi vsem našim somišljenikom in soborcem, da preživijo vzvišeni praznik Kristovega vstajenja v zadovoljstvu, sreči in radosti in da jim ta praznik napolni srca s trdno zavestjo in z velikim upanjem v boljšo bodočnost naroda in domovine!

Jugoslovanska narodna stranka, slovenski narod in njegova politika

Kdo in kaj smo in zakaj je našel
naš klic povsod prijazen odmev

Postanek Jugoslovanske narodne stranke je znan. Njeni nasprotniki radi očitajo, da je naša stranka dete iz dobe absolutizma, da je dete diktature. Vendar pri tem pozabljajo, da je nastala stranka kot reakcija zoper ta dva pojavi in kot opozicija proti diktatorskemu režimu ter je ostala opozicija do današnjih dni.

Jugoslovanska narodna stranka torej ni nikdar zapustila svojega opozicijskega stališča in ugotoviti je treba, da je bila ravno ona, ki je v skupščini edina nastopala proti kompaktni večini nacionalističnega režima. Ona je tudi stavila interpelacijo in protestirala proti raznim konfinacijam in internacijam ter stala na stališču, da je treba postaviti dotične osebe pred sodišče in jih kaznovati, ako so kaj zakrile, ako pa niso ničesar zakrile, jih je treba pustiti na svobodo. Edino na usta naše stranke, katere organizacijo je vlada priznala in odobrila po zakonu o političnih strankah, se je moglo v tisti dobi protestirati proti nasilju, proti nezakonitosti in proti krivičnemu postopanju absolutističnih nacionalistov.

Zato je našel klic Jugoslovanske narodne stranke povsod prijazen odmev in so se ji pridružili člani raznih prejšnjih strank, ki so bili siti političnega mrtvila, politične desinteresiranosti in politične abstinence. Njeno opozicijsko stališče je prišlo do posebnega izraza pod Uzunovićevim režimom, pod katerim sta dosegla politični teror in nasilje svoj višek. Tako je tedaj upravičeno sodil narod, da je laglje prenašal diktaturo in resnični absolutizem, nego laži-parlamentarizem Uzunovićevega režima, češ, da je tedaj sicer moral molčati in se brez odpora pokoriti, da pa je to veljalo za vse državljane enako, dočim je pod Uzunovićevim režimom bilo vladnim pristašem dovoljeno vse, tudi to, kar je nasprotovalo zakonu, opozicija pa se pod tem režimom ni smela posluževati niti ustavno in z zakoni zajamčenih pravic.

Zato smo konec Uzunovićeve vlade pozdravili z zadoščenjem in velikim veseljem ter občutili neko

olajšanje in razbremenitev. Zadržali smo svobodneje in lažje in gojili veliko upanje na boljše čase. Toda varali smo se. Njegov naslednik je zapadel istim metodam in isti praksi. Teror in politično nasilje je postalo še hujše. Najžalostnejši pojav so bile petomajske volitve lanskega leta. S kakšnimi sredstvi se je delalo za srečen uspeh vlade, je še vsem v živem spominu. Ko pa je delala vlada račun o svojih šansah in našla svojo bilanco pasivno, ni oklevala in se ni ustrašila celo takega nasilja, da je že odobreno listo Jugoslovanske narodne stranke dala razveljaviti, da bi si zagotovila večino pri volitvah. Vendar se je vlada pri tem zaračunala in dostojen in pravičen odgovor na to nasilje in na to nezakonitost je bil strankin sklep, da pozove vse svoje pristaše, naj glasujejo pri petomajskih volitvah za edino pravo in združeno opozicijsko listo, katere nosilec je bil dr. Vladimir Maček.

Rezultat teh volitev je znan. Jevtičeva vlada je morala izvajati konsekvence ter podati ostavko. Njega in njegovega režima ni vrgla abstinence, nego tista armada volilcev, ki je petega maja glasovala za listo združene opozicije. Sledila ji je koalicijska vlada srbskih radikalov, bosanskih muslimanov in nekdanje slovenske ljudske stranke, ki je na zunaj našla izraza v organizaciji nove stranke jugoslovanske radikalne zajednice ali JRZ.

Ko se je ustvarila ta nova koalicija in so se reaktivirale nekdanje stranke, tedaj so se nekateri naši pristaši vrnili v svojo prvotno stranko, drugi pa so ji ostali zvesti, ker jim je bolj odgovarjalo opozicijsko stališče jugoslovanske narodne stranke, nego vladna pripadnost h koaliciji s predstavnikmi radikalne stranke, katere voditelji so v prvi vrsti zakrivali položaj, v katerem je sedaj naša država.

Nasprotniki Jugoslovanske narodne stranke so dobro čutili, da koalicijska JRZ ne najde med narodom tistega oduševljenja in tistega poleta, ki so ga pričakovali, in

začel jih je navdajati strah, da bi večina njihovih nekdanjih pristašev, ki se je bila v dobi abstinence pridružila Jugoslovanski narodni stranki, ostala v tej stranki in da bi se tudi marsikdo, ki se ni mogel ogreti za novo koalicijo, odčutil in pridružil Jugoslovanski narodni stranki. Zato je bilo treba po njihovem načrtu diskreditirati Jugoslovansko narodno stranko in hoteli so jo razkričati za fašistično organizacijo in so ji dan na dan v svojih listih očitali fašizem in centralizem, dasi ima v svojem programu popolno demokracijo in za ureditev države najširšo samoupravo.

Toda če se dan na dan v listih očitajo stranki isti, četudi namišljeni greh, se vendar računa, da nekaj vedno ostane in da bo stranka šeasoma diskreditirana in da bo izgubila ugled, zaupanje in privlačno silo v narodu in da bo mogoče narod, četudi brez navdušenja, ukleniti v vladno koalicijo.

To je seveda mogoče le v narodu, ki ni zadostno politično vzgojen, ki ni vodil nikoli samostojne politike in je bil vedno le privešek drugim večjim strankam. Tako se more tudi razlagati, da Slovenci, ko nam je zasijala svoboda in samostojnost, nismo prav vedeli, kaj bi z njima počeli, in da so naši preprosti ljudje naivno izpraševali: »Pod koga bomo pa sedaj padli?«, ne pa: »Kako si bomo sedaj uredili svojo državo?«. In tako se je tudi moglo zgoditi, da so se naši politični voditelji ob prevratu udinjali srbskemu centralizmu, čigar posledica je bila, da še sedaj pobiramo le drobtinice, ki padajo z bogato obložene beogradske mize, ki smo jo tudi mi pomagali bogato obložiti. In vendar ne more nikdo zanikati, da tiči v slovenskem narodu dosti organizacijskega talenta, ki ga je vedno dokazal, kadar je bil za kratke trenutke postavljen na lastne noge in je mogel svobodno graditi svoj dom in urejati svoje gospodarstvo. Le žal, da mu je redko dana prilika pokazati svoje sposobnosti in sadove svoje pridnosti, temveč se mora vedno boriti s protisilami, ki ga le ovirajo v njegovem stremljenju po napredku. In prav med našimi kmetijskimi posestniki in uglednimi gospodarji tiči lepo število političnih in govorniških talentov, ki jim nedostaje le prave politične šole in vzgoje, ker marsikateri zasleplja strankarska strast in mu zastira jasni politični pogled.

Politika naroda mora biti načelna, realna, ne pa oportunistična. Narod mora biti pripravljen tudi na žrtve, mora znati vztrajati v borbi za svoje pravice in zahteve in se ne sme nikdar odpovedati glavnim načelom svoje politike za skledo leče ali za to, da mu kane kaka podpora za to ali ono panogo njegovega gospodarstva. Le če bodo znali voditelji vzgojiti narod, da bo znal pravilno politično misliti, da bo znal vztrajati in da bo tudi pripravljen na žrtve, imajoč pred očmi vedno svoj glavni cilj, le tedaj bodo mogli uspešno delovati in narod pripeljati do zmage. Če pa se morajo voditelji vedno bati, da se jim narod razkropi kakor čreda ovac, ki gredo za prgiščem soli, tedaj ne bodo nikdar mogli voditi načelne politike.

Zalosten znak je, da o bodoči ureditvi države ni nikakih jasnih

Tako se zbira narod pod prapori

Delni pogled na veličastni shod Jugoslovanske narodne stranke dne 15. septembra 1935

pojmov, nikakih konkretnih načrtov in predlogov. Po prevratu so se pojavili različni načrti ustave, ki so v izdatni meri vpoštevali želje narodov, toda ti načrti so propadli in dobili smo nesrečno centralistično Vidovdansko ustavo, ki je dovedla do žalostnih posledic in doživela tudi sama svoj žalostni konec. Sedaj pa nam vse stranke obetajo novo ureditev države, vendar nam še nobena ni točno in podrobno razkrila svojih načrtov. Tudi združena opozicija se ne more zediniti na enoten načrt ureditve države. Med narod se mečejo samo razni pojmi, kakor: »Samouprava«, »široke samouprave«, »avtonomija« in »federalizem«, toda nikdo ne pove, kako si pod tem ali onim pojmom predstavlja praktično ureditev države. Jugoslovanska narodna stranka ima v svojem programu najširše samouprave. Ker tudi ta pojem ni natančno in točno razložen, bo

vodstvo Jugoslovanske narodne stranke v Sloveniji v kratkem izdelalo konkreten načrt in ga predložilo glavnemu vodstvu stranke. Jugoslovanska narodna stranka je ponovno izjavila, da nikogar ne sili v svojo sredo. Predložila je samo svoj program in naglašala svoja glavna vodila v politični borbi, to je: Svobodo tiska, govora in zborovanja, pobijanje korupcije in boj za zakonitost, ravnopravnost, politično moralo in poštenje. Da tvori velik del njene programa gospodarska stran in reševanje perečih gospodarskih vprašanj, je samo ob sebi umevno, ker teh vitalnih vprašanj, ki so zajela mišljenje vsega naroda, kateremu gre že za biti ali ne biti, ne more in ne sme prezreti nobena resna politična stranka. Kdor je za ta program, temu ne bo treba oklevati in razmišljati, kam naj gre in kje bo njegovo mesto.

Brezposelnost

Kje leži pri nas jedro tega strahotnega problema in kako hočemo rešiti ta težki problem?

Kot pošastni privesek sledi sedanji gospodarski krizi, ki je posledica večletnega vojnega uničevanja dobrin in povojnega razbitega in razdrapanega gospodarstva, enakovredna ji posestrima — brezposelnost. Človek, ki je zmožgel ustvariti prava čuda moderne tehnike, ki prenaša svojo voljo, slike in govor po nevidni brezposredni poti, ki je ustvaril človeka robota, ki je zmehanziral vse svoje življenjsko udejstvovanje od domačega ognjišča vse tja do največjih kolosov sodobnih industrij, ki je dvignil zmoglosti produkcije do najvišjih možnih kapacitet; človek, ki posega in prodira v tajnosti narave in mu je postalo območje našega planeta pretesno, da se vzpenja v vsevirje — ta človek ni znal urediti svojega življenja in svojih medsebojnih odnosov v skladu in harmoniji s pridobitvami svojega uma.

Brezposelnost je še znatno važnejše ekonomsko vprašanje, nego je problem zaščite kmečkih dolgov, ki smo ga obravnavali v zadnji številki našega lista, saj mu ni le posledica, ampak tudi eden glavnih vzrokov. Njene posledice so nedogledne, ne samo v materialnem, ampak tudi v moralnem oziru. Škoda, ki jo utrpi naš narod na upadu narodnega dohodka vsled nezaposlenosti, je ogromna, moralna škoda na našem narodnem telesu pa je za sedanje pokolenje bržkone sploh nepopravljiva in bo zapustila nedogledne posledice tudi za pokolenja naših zanamcev.

S takim pogledom na življenjske okoliščine in pogoje našega malega človeka — najširših plasti našega naroda — je Jugoslovanska narodna stranka načela reševanje vseh ekonomskih problemov naše domovine in tudi vprašanje brezposelnosti z vso ono svojstveno jejo mladostno energijo, neomajno voljo in borbaškim elanom, ki mora privedi do pozitivnih uspehov.

Pri razpravi vprašanja brezposelnosti ni misliti samo na one najbednejše člane našega naroda, ki jih izkazujejo statistike raznih uradov, na one — ki prejemajo brezposelne podpore in prosjačijo

od hiše do hiše, ter trkajo na usmiljena srca — ampak tudi na one, in to v prvi vrsti nanje — kakaj med prvimi je mnogo zlorab in delomrznosti — ki tiho prenašajo vse tegobe sedanjih ekonomskih razmer v osamljenosti in obupu, ter z boleznimi spoznanjem v srcu o izobčenju iz človeške družbe.

Razen tega vprašanja brezposelnosti fizičnih oseb, pa moramo pri nas obravnavati tudi vprašanje brezposelnosti naših obrtnih, trgovskih in industrijskih naprav, ki vključujejo ureditvi z vsemi pridobitvami sodobne moderne tehnike niso v stanju zagotoviti si svoj obstanek in razvoj (razen malega števila prav velikih podjetij, ki izrabljajo ravno našo sedanjo ekonomsko mizerijo sebi v prid). Nezaposlen je torej tudi naš obrtnik, trgovec, naš mali in deloma tudi veliki podjetnik. Kot deloma nezaposlene pa je smatrati tudi še vse one, ki so sicer zaposleni, pa ne prejemajo za svoje delo ekvivalentne odškodnine, t. j. zadostne plače. Le deloma zaposleni so pa tudi še vsi oni, ki vrše delo nižje vrste, kot bi ga po svoji teoretični in praktični kvalifikaciji zamogli vršiti, kar pomenja v ekonomskem oziru potrat sil in torej nepotrebno izgubo produktivne energije, enako kot če bi uporabljal za pogon kakega stroja motor desetih konjskih sil, mesto motorja ene konjske sile, ki bi za pogon popolnoma zadostovala.

Pretrusuje to vprašanje s tega stališča, bo vsakomur lahko pravilno oceniti važnost in dalekosežnost problema brezposelnosti.

In kaj se je storilo do danes v prid temu vprašanju? Bednostni fond, predlogi za uvedbo delavskih taborišč in nekaj obljub javnih del, to je vse, kar zamoremo zabeležiti!

Bednostni fond je živa slika in kričeč primer vse velike bede, ki razjeda današnjo človeško družbo, ne samo v gospodarskem oziru, ampak še bolj v duševnem, družbo, ki ji je lov za osebnimi koristmi in egoističnimi nagoni, ter ples okoli zlatega teleta glavni smoter in cilj nje življenja. Kako naj ta družba dá od sebe kaj boljšega,

kot sta bednostni fond in predlog o delavskih taboriščih. Javna dela bi pač bila v stanju deloma, enostransko in za kratko dobo omiliti položaj naše sproletarizirane mase naroda, niso pa v stanju doprinese celotnega, splošnega in trajnega izboljšanja v ekonomskem stanju našega ustvarjajočega delavskega naroda, tudi če bi ta javna dela ne ostala samo obljube in prazne tolažbe obupanih mas.

Mi smo si naredili težko nalogo predlagati rešitev tega vprašanja na popolnoma drugi bazi in z drugimi učinkovitejšimi sredstvi in načini, t. j. s strogim zakonom o delu, kot najvažnejšem faktorju produkcije vseh dobrin.

Naš načrt je:

1.) Organizacija dela oziroma delavnega trga potom oficijelnih posredovalnic, ki naj imajo izključno pravico dodeljevanja zaposlitve vsem delojemalcem brez razlike, t. j. ročnemu in strokovno izobraženemu delavstvu, inteligentnim poklicem in uslužbenstvu, ne glede na to, če je delodajalec posameznik, družba, samoupravno telo ali država. Vsakdo, ki potrebuje kako delovno moč, sme in zamore isto dobiti izključno preko pristojne »Posredovalnice«, ki dodeljuje delojemalcem nudena mesta po vrstnem redu njih pripravljenosti. Izključeno od te ureditve naj bi ostalo samo najemanje delovne moči za kratkotrajna priložnostna dela.

Posredovalnice morajo urediti svoje poslovanje na pregleden in enostaven način, ki bo omogočal v vsakem trenutku točen pregled vse razpoložljive delavske moči po kategorijah in kvalifikaciji. V vseh večjih centrih se morajo osnovati posebne ekspoziture; v manjših naseljih pa se mora uvesti pristojen oddelek pri občinskih upravah.

2.) Prepovedati je vsako nadurno delo, ki bi trajalo več kot nekaj dni in če so zadostne strokovne moči na razpolago, ter je iz tehničnih ozirov taka prepoved mogoča. Prepovedati se mora tudi vsako delo ob nedeljah in drugih priznanih praznikih.

3.) Z zakonom se mora onemogočiti dva- in večkratno zaslužkarstvo vsem onim, čijih dohodki iz enega službenega razmerja dosegajo eksistenčni minimum, ki se mora v to svrhu določiti za preživljanje posameznika in za družine.

Iz istih razlogov se mora onemogočiti tudi izvrševanje več raz-

Velika noč 1936

Pred devetnajstimi stoletji stal je Bog pred sodrge sodiščem, bičan, ves ubog.

Vse vzeli so mu: plašč, svobodo, zadnji dah... In vendar še pred mrtvim bilo jih je strah.

Vstal Krist je, zlomil skalo sivo in pečat. Zaman kri z rok umivaš si: Kriv si, Pilat!

In kot tedaj, enak se danes zdi mi svet: krivičnik pest vihti, pravičnik je preklet.

Iz bednih koč, iz čistih duš, iz njiv, poljan pa vstaja že ponižancem vstajenja dan.

Zakaj si volk bil rajši, kakor bratu brat? Sokriv zločina si, slovenski ti Pilat!

Le čuj! Vse zdravo in pravično se prebuja. Borbašem naj velja: Vesela Aleluja!

**Podpirajmo se
v skupni borbi!**

ličnih svobodnih poklicev in obrti oziroma podjetij, če ne zahteva krajevna potreba njih obstoja.

Omejiti se mora še dvojno zaslužkarstvo po možu in ženi, če zasluček enega ali drugega že dosega omenjeni eksistenčni minimum. Onemogočiti se mora slednjič, da bi odjedali kruh potrebnim vsi oni uslužbenci, čijih zasebni dohodki iz posestev, rent itd. že omogočajo dostojno preživljanje.

4.) Ker leži pravi vzrok sedanje gospodarske krize v nepravilni in sodobnemu pojmovanju neustrezajoči razdelitvi gospodarskih dobrin, ki vodi na eni strani do prekomernega kopičenja, na drugi strani pa do bednega pomanjkanja teh dobrin, se mora uveljaviti načelo maksimalnih dohodkov — v svobodnih poklicih, potem progresivnega obdavčenja — pri dohodkih iz službenega razmerja pa potom določitve maksimalnih plač, oziroma dohodkov.

Jugoslovanska narodna stranka ima sicer v svojem programu določitev minimalnih mezd, vendar pa takih odredb v sedanjih kritičnih časih ni priporočati, ker bi zamogle težko prizadeti ravno naše najbednejše sloje s tem, da bi ostali brez dela, oziroma bi sčasoma povzročile znižanje njihov dohodkov na določeni minimum. Ta točka našega programa mora priti do veljave šele, ko se bodo naše gospodarske prilike izboljšale in bo vsakomur omogočeno, da pride do dela in svojega kruha.

5.) Uvesti se mora takoj postopek za proučevanje vprašanja ob-

veznega starostnega zavarovanja vseh stanov in slojev našega naroda.

6.) Z zakonom se mora onemogočiti, da bi delodajalec zaprl delavstvu svoje podjetje, in omogočiti državnim oblastem, da v slučaju upravičenega postopka proti delavstvu in nemožnosti mirne poravnave spora radi nepravilnega stališča podjetnika — imenujejo svojega komisarja, ki bi vodil obrat dalje preko lastnika podjetja.

7.) Poročenim delojemalcem je treba omogočiti priliko osnovanja svoje družine — v državni in samoupravni službi s tem, da se jim dajejo dostojne plače, s katerimi morejo vzdrževati ženo in otroke, in s tem, da se jim nudi tudi v vsakem drugem oziru razne prednosti pred samci, — v privatnih službah pa s tem, da se jim dodeli boljše plačana mesta in se jim pri enakih pogojih tudi sicer nudi vse prednosti pred samskimi uslužbenci. Na ta način se bo doseglo, da se bodo mladi ljudje ženili in bodo žene po uradih izpraznile mesta moškim.

8.) Takojšnja širokopotezna dela, za katera se bo dobilo potrebna sredstva z notranjim posojilom.

Po tem načrtu, ki bo še izpolnjen s pomočjo nasvetov raznih strokovnih ustanov in na podlagi pridobljenih praktičnih izkušenj bo Jugoslovanska narodna stranka rešila vprašanje brezposelnosti, tega največjega zla sedanjega časa.

Čudna sorodnost metod!

vodilnih politikov in državnikov vzbuja v narodu trpke pomisleke o njihovi iskrenosti

S tako ogromnimi, za vsakogar, ki misli z normalnimi možgani, vprav nemogočimi skoki, kakor se menjava politični položaj v naši državi, se ne more v notranje-političnem pogledu pohvaliti prav nobena druga evropska država. Pogledimo samo zadnje dvoladavinsko razdobje od 5. maja 1935. pa do danes, in prijeti se moramo za glavo v nehotenem dvomu o svoji razsodnosti in zdravi pameti.

Tisti, ki je bil takrat še po vseh pojmih g. Jevtića in njegovih gardistov iz tabora zloglasne Jugoslovanske Nacionalne Stranke državi skrajno nevaren in kot vzor »protidržavnega elementa« proti jasnim določbam vseh obstoječih zakonov konfiniran in interniran, tisti zaznamovani in iz jugoslovanske »nacionalne« družbe izobčeni gospod je postal kar čez noč iz političnega nezanesljiveca, delinkventa in nevarnega interniranca — eden najzanesljivejših voditeljev države, najtrdnjejši državotvorec, da celo sam gospod minister za notranje zadeve.

Zares zgrešen pogled je moral v teh zadevah imeti gospod Jevtić s svojo kratkovidno, odnosno strankarsko zaslepljeno okolico. Tega mnenja smo bili in smo prav tako še danes tudi mi Borbaši iz Jugoslovanske narodne stranke, ki smo se za pravice in svobodo slehernega poštenega jugoslovanskega državljanca z vso odločnostjo in neustrašenostjo borili dve leti pred lanskimi petomajskimi volitvami enako, kakor se borimo tudi sedaj vse preteklo leto do danes.

V tistih težkih, nepozabnih dneh Uzunovićeve in pozneje Jevtićeve strahovlade so imeli, — toliko nam bodi vendar dovoljeno ugotoviti v novo nastali svobodni dobi našega državljankega življenja in udejstvovanja — izreden pogum, nastopati za omenjene državljanske, z zakoni zaščitene pravice, predvsem narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke, ki so ta svoj pogum tudi dejansko dokazali na sejah plenuma takratne narodne skupščine.

Naša dolžnost je, da rešimo pozabljenja nekaj ugotovitev, ker utegne to nekoč koristiti še komurkoli. Najodločnejši nasprotnik interniranja državljanov, ki so trpeli zgolj zato, ker niso soglašali z metodami takratnega režima, je bil med našimi poslanci g. dr. Nikola Kešeljević, o katerem čitamo v stenografskih beležkah narodne skupščine z dne 14. marca 1933. med drugim sledeče:

»Dr. Kešeljević: Če se je smatralo, da sta postopala gg. doktor Maček in dr. Korošec proti obstoječim zakonom, zakaj sta bila potem internirana, zakaj sta se mesece dolgo držala v internaciji in je bila proti dr. Mačku šele predvčerajšnjim uvedena preiskava, dočim g. dr. Korošec po stari navadi — ki je oče vsega — sploh ne odgovarja in se ga sedaj ne more prijeti, kakor se reče, niti za rep niti za glavo? Pa mu tudi res ne morejo ničesar.«

Nadalje beremo v stenografskih beležkah o seji narodne skupščine z dne 18. oktobra 1933. o govoru g. dr. Kešeljevića naslednje:

»Dr. Nikola Kešeljević: Gospoda, po celi vrsti banovin so se izvajala nezakonita dejanja s strani sreskih načelnikov. Ljudje so bili aretirani brez prave podlage, njihove pravice so bile suspendirane brez vsake navedbe krivde, ljudje

so bili internirani, kakor da je bilo proglašeno obsedno stanje — to je originalen dokument o takem delu sreskih načelnikov. Brez vsake krivde in obrazložitve se ljudem osporava volilna pravica in na tej podlagi je bilo na stotine oseb interniranih in kaznovanih z globo od 2000 do 5000 Din. Gospoda, razširjen je bil v javnosti provokatorski letak, ki ga je izdal in razpečevala JRKD stranka in v katerem se proglašajo za protidržavne vsi oni, ki niso z njimi in v katerem se provokatorsko obtožuje g. dr. Korošec.«

Predsednik dr. Kumanudi: »Gospod poslanec, Vi razlagate svojo interpelacijo, česar pa jaz ne bom dovolil. Izvolite se držati Poslovnika in utemeljiti samo to, zakaj zahtevate za svojo interpelacijo nujnost.«

Po ostrem razjašnjevanju med g. dr. Kešeljevićem in g. dr. Kumanudijem je bila seja prekinjena, nakar se je ponovno nadaljevala.

Dr. Kešeljević: »Gospoda, če se že meni dovoli zgolj pet minut za obrazložitev nujnosti moje interpelacije, potem je povsem moja zadeva, da jaz sam, kakor pač znam in vem, narodni skupščini stvar objasnim in jo prepričam o potrebi, da se ta interpelacija proglašajo za nujno. In če morem od teh petih minut govoriti komaj dve minuti, ker me predsedstvo ovira v mojem govoru in sam gospod predsednik govori tri minute in če sem kljub temu s strani predsedstva predlagan v kaznovanje, potem to kazni z zadovoljstvom sprejemam in si jo štejem v čast.«

Zgornji stenografski zapiski so kljub svoji suhoparnosti močno

zgovorni. Pripomniti moramo le še, da je g. dr. Kešeljević vložil poleg gornje interpelacije, potem imela splošen, načelen značaj, čeprav jo je v bistvu sprožila ravno internacija gg. dr. Korošca, dr. Natlačenca, dr. Ogrižica in dr. Kulovca, tudi še drugo, ponovno interpelacijo o nezakonitem postopanju javnih organov, o internacijah, o denarnih in zapornih kaznih itd. Zaradi te interpelacije, ki je ni smel v narodni skupščini niti prečitati niti razložiti, je bil dr. Kešeljević izključen iz seje in tudi denarno kaznovan. Ob sleherni priložnosti je ta naš vrli poslanec dosledno napadal te nezakonitosti in internacije — zlasti slednje, ker je vedno smatral, da je to najhujši med vsemi političnimi ukrepi takrat, dokler še sploh posluje kako redno sodišče.

Ko smo pa pojasnili takratne razmere, ko je bil proglašen za protidržavnega vsak oni, ki ni trobil v isti politični rog z g. Jevtićem in njegovo JNS, moramo po svojem trdnem načelu najstrožje objektivnosti pribiti tudi drugo dejstvo, da se v novejši dobi opaža pri nas precej podoben pojav, da se označujejo vsi tisti, ki niso absolutni pristaši sedanje JRZ, za nadvse nevarne — komuniste. Resno svarimo razne pristojne, kakor še večkrat za to nepoklicane činitele, da se takšnih pavšalnih obdolžitev izogibajo in jih opuščajo, ker utegnejo enaka sredstva prav po nepotrebnem roditi tudi enak odmev, kakor ga je s svojo tozadevno prakso doživel nekdanji gromovnik g. Jevtić s svojimi trabanti vred. Tako nesmiselno zapostavljanje oziroma šikaniranje dobrih državljanov, preizkušenih jugoslovanskih patrijotov, ne more nikdar roditi zdravega, zaželjenega sadu, zlasti ne danes, ko moramo vsi do zadnjega stremeti za čimprejšnjo in čim popolnejšo ureditvijo svojih notranjih gospodarskih, socialnih in političnih razmer!

Dvajset let...

je poteklo od krvavih dni velikih žrtev za svobodo in danes spoznavamo, da delo junakov še ni končano

Dne 17. marca t. l. so slavili naši vojni dobrovoljci 20letnico vstopa v vojno njihove 1. divizije v Dobrudžo. Velik pomen te obletnice za našo nacionalno svobodo nam sprošča nekaj misli.

20 let — — —, kako silno kratka doba v primeru tisočletne zgodovine človeštva, prava kaplja v morju napram naši prazgodovini, in vendar kako izredno važna za naš narod! Saj pomenja uresničenje sto- in stoletnih sanj, iluzij in hrepenenj našega bivanja in naše duše — po nečem —, kar je naš rod poznal le iz pripovedovanj, iz junaških epskih in bojnih pesmi svojih prednikov — po svobodi, osvoboditvi iz tisočletnega robstva.

20 let — — —, odkar ste vi, »Junaki«, stopili na plan, polni mladeniškega zanosa, polni prekipelavih idealov, svesti si svoje pravične stvari —, da z orožjem ustvarite iz sanj resničnost. Z nepojmljivim junaštvom, s samozatajevanjem in s čisto, nesebično dušo ste se vrgli — na slepo — v vojno viхро, pozabljajoč na vse, na sebe, mater, očeta, brate in sestre, z eno samo željo v srcu, žrtvovati vse za domovino, ki ste jo pričeli šele ustvarjati.

Torej 20 let — — —, dvajset let, odkar ste vi, kovači naše sreče, naše svobode udarili, da razbijete klete okove suženjstva, da raztrgate verige hlapčevstva, v katerih je ječal sto- in stoletja naš rod.

Kdo zamore pravilno oceniti vašo žrtev, kdo je v stanju doumeti strašno žrtev mater, ki so

dale na žrtvenik bodoče domovine svoje najdražje, srce svojega srea, kri svoje krvi; kdo je v stanju ublažiti pekoče rane onih materinskih sre, ki so dale junake, čijih okostja trohne tam daleč v tuji neznani deželi — neizvestno kje — na onih obširnih pustih poljanah, kjer so pred dvajsetimi leti bojevali naši junaki boj svobode, in kdo zamore vrniti izplakanim in izsušenim materinskim očem oni blesk sreče in veselja, ki je odseval iz njih v otroških letih njihovih upov in njihove življenjske radosti! In kdo je v stanju pravilno razumeti njih srčno občutje, tedaj, ko ste se vi — najboljši našemu rodu — vračali iz svojih junaških bojnih pohodov, ovenčani s slavo zmage, z visoko vihrajočimi zastavami svobode, ponosni na svoje žrtve in uspehe! Zaman, zaman so begale njih usahle oči med vami in iskale svoje ljubljence.

Samo nekaj je v stanju, vsaj deloma, utešiti ta materinska srca, t. j. zavest, da so doprinele žrtve rodile novo življenje, novo srečo lastnega naroda, ki se v bratskem objemu in medsebojni ljubezni veseli svoje svobode in se posveča nadaljnjemu dograjevanju svoje domovine.

Ali je danes temu tako?? Zamorejo li razmere v našem domu, nasprotja in nesporazumi med brati, biti v uteho in tolažbo ranjenemu srcu? Ne in ne!! Te razmere sekajo le nove rane, ki niso manj pekoče od onih prejšnjih.

Junaki Dobrudže in Soluna, vaše delo še ni končano!!!

Kje naj iščemo vir nepotrebnega zla?

Bat'a in naše stališče v pogledu velikih industrijskih podjetij

Brezupen in brezuspešen boj, ki ga vodi naša mala čevljarska obrt v zadnjih letih proti velekapitalističnemu podjetju Bat'e, nas je primoral, da tudi mi zavzamemo svoje stališče v tem vprašanju in se opredelimo napram veliki in mogočni industriji v splošnem.

Daleč smo od tega, da bi negirali velike koristi, ki bi jih zamogla imeti za splošnost veleindustrija, če bi bilo urejeno njeno delovanje tako, da zamore prinašati splošnosti le koristi. Danes pri nas ni tako! V neki zastareli in okosteneli liberalistični tradiciji dopuščamo, da razvija velekapital svoje udejstvovanje po svoji mili volji, ki vodi do tega, da uniči vso svojo okolico in izpodkoplje slednjič celo temelje svojega lastnega obstoja, ker preostane končno le peščica mogotcev in masa izstradanih beračev. Današnje razmere, v katerih deluje pri nas velekapital, bi se zamogle primerjati veletoku, ki s svojim divjim valovjem prinaša razne zapreke, ki zajezé strugo, da se veletok vrže izven nje in opustoši vso okolico. Potrebno je torej, da se veletok regulira in se ga prisili, da stalno teče le po določeni mu strugi. Slično se mora regulirati tudi vodovje velekapitala in ga z zadostnimi, učin-

kovitimi sredstvi prisiliti, da se kreta v določenih mejah.

To hočemo doseči na sledeči način:

1.) Določili bomo v sporazumu s strokovnimi delavskimi organizacijami maksimalne storitve posameznega delavca v določenem delovnem času pri istočasni določitvi minimalnih mezd za tako delo. Pri akordnem delu se bodo določile minimalne tarife mezd, upoštevajoč tehnično storilno možnost in kvalifikacijo dela kot takega ter druge okoliščine, v katerih se delo vrši v različnih industrijskih podjetjih.

2.) Upoštevajoč sodobne tehnične zmožnosti proizvodnje vseh dobrin, stojimo na stališču važnega ekonomskega pravila o delitvi dela, ne samo v notranji organizaciji posameznih industrij, ampak tudi delitve dela na zunaj, med različnimi panogami produkcije. Radi tega bomo zastavili vse svoj vpliv, da preprečimo sedanjo anarhijo v tem oziru, ki dopušča istočasno proizvodnjo najrazličnejših nesorodnih dobrin po istem industrijskem podjetju. V skladu s tem bomo onemogočili, da bi industrijska podjetja ustanavljala tudi svoje lastne prodajne lokale na drobno, ker pristojata posel drugim posebnim poklicem, t. j. trgovstvu. Da se onemo-

Poslužite se položnic!

goči ustanavljanje takih industrijskih prodajalnic pod imeni takozvanih »slamnatih mož«, bomo ukrenili potrebno, da bo vsako industrijsko podjetje *primorano* prodajati svoje izdelke vsakemu trgovcu dobične stroke, ki bi tako blago zahteval, v določeni minimalni množini, in to po cenah, ki jih industrijsko podjetje določa za vse druge odjemalce.

V smislu te določbe, bo onemogočeno industrijskim podjetjem tudi popravljanje in krpanje svojih izdelkov, če za to opravilo obstojajo posebne druge delavnice in obrti.

3.) Da bodo podjetja, za katera bodo izdani ti ukrepi, te tudi upoštevala in se po njih ravnala, bo pristojna nadzorna oblast imela s posebnim zakonom zaščiteno možnost *stroge kontrole* po svojih strokovno izvežbanih organih in po delavskih zaupnikih oziroma svetih.

4.) Industrijska podjetja bodo podvržena posebni davčni stopnji

s *progresivnim načinom obdavčenja*, da se s tem *prepreči* kopičenje ogromnih zasebnih kapitalov.

5.) Prav velika industrijska specialna podjetja bodo morala skrbeti poleg že predpisanih zdravstvenih in varnostnih naprav za delavstvo, tudi še za *posebne fondе za zdravljenje svojega delavstva* v različnih zdraviliščih in kopalniščih, ter za specialne metode zdravljenja, če značaj predmetne proizvodnje povišuje običajni nevarnostni odstotek za razna obolenja delavstva. Isto velja za ustanavljanje *posebnih pokojninskih skladov*, če je iz istih razlogov nevarnost predčasne delancemožnosti večja od običajne.

Poleg teh določb se bodo uporabljale pri ureditvi tega vprašanja tudi določbe, ki jih navajamo v našem današnjem članku o brezposelnosti, ter drugi ukrepi, ki jih bodo praksa in nasveti strokovnih organizacij in ustanov narokovali za potrebne.

Ne potvarjajte resnice!

Nekaj potrebnih ugotovitev ob zlonamernem potvarjanju govorov g. Hodjere

Na drugem mestu v današnji številki kratko omenjamo veličastni shod, ki ga je imel v nedeljo, dne 22. marca t. l. naš voditelj in predsednik g. Svetislav Hodjera v Kruševcu. O tem sijajno uspelem shodu, ki mu je prisostvovalo nad 4000 naših članov z 20 borbaškimi prapori, so objavili kljub zeleni zavisti radi naših uspehov in kljub svojem režimskemu hlapčevstvu, krajša poročila nekateri beograjski listi, po njihovem viru pa tudi nekateri listi v drugih banovinah, med njimi tudi nekateri slovenski. Ta skromna poročila o našem kruševskem shodu pa so skrajno netočna in strašno zmedeno sfrizirana. Zato se nam zdi uместno, da v bodrilo našemu članstvu, v opozorilo in korekturo našim nasprotnikom in v častni službi božje hčerke Resnice vsaj v izveščku objavimo glavne misli in točke govora predsednika g. Hodjere, ki je med drugim dejal:

»Danes se pogosto sliši, da neugodna politična atmosfera, ki vlada med narodom, ne dovoljuje, da bi šli takoj na volitve, zlasti pa ne na svobodne volitve. Te iste izgovore smo slišali svojčas tudi od gg. Uzunovića in Jevtića. Toda mi smatramo nasprotno, da prav današnje težko stanje med narodom imperativno zahteva, da se razpišejo čimprej absolutno svobodne volitve. Pred seboj imamo dober zgled v sosednji Grčiji, kjer je bila šest mesecev pred vrnitvijo kralja Jurija revolucija. Takoj po kraljevem povratku so bile razpisane povsem svobodne volitve, ki so potekle v redu in danes se situacija v Grčiji razvija popolnoma demokratično in parlamentarno.

Mi borbaši smo vedno zahtevali in tudi danes zahtevamo, da se pri nas uvede pravi parlamentarizem, ker smo nasprotniki vsake diktature, bodisi posameznika, bodisi klike, bodisi stranke. Demokracije, kakršno je skušala uvajati Nacionalna stranka g. Uzunovića in ki je zahtevala uvedbo le enostranskega sistema (seveda samo njihove stranke), borbaši nočemo, kakor smo tudi proti taki »demokraciji«, kakršna je bila v modi od prevrata do leta 1929, ko se je izvajal najhujši teror nad strankarskimi nasprotniki. Takrat so uživali pristaši take »demokracije« vse pravice brez vsakih dolžnosti, dočim so imeli njihovi

strankarski nasprotniki vse dolžnosti in prav nobenih pravic. Ta »demokracija« je ustvarjala *državljane prve in druge vrste* in jo zato borbaši najodločneje odklanjamo.

Neki politik je nedavno trdil na nekem shodu, da sta lažni parlamentarizem in lažna demokracija predhodnika diktature. Mi se s tem strinjamo in ugotavljamo, da so vse takratne vlade zagrešile gornja greha, v teh vladah pa so sodelovale po vrsti in menjaje se vse stare stranke, ki bi danes zopet rade splavale na površje in nadaljevale svoje razdiralno in pogubonosno delo. Vse te stranke so se posluževale pri svojem vladanju *sistema litrov, golažev, tobačnih zavitkov in pa papirnatih stotakov ali »metuljčkov«*. S takimi argumenti in sredstvi so kupovali volilce in zato smo imeli v narodnih skupščinah od l. 1925. do 1929. zgolj bogataše, dočim je bilo *kmetov izredno malo, delavcev in obrtnikov pa sploh nič*. Borbaši se takih sredstev ne bomo nikdar posluževali, ker sistem litrov in cigaret obenem z brezplačnimi železniškimi vozovnicami za strankarske agitatorje je tudi ustvaril *sistem davčnih zaostankov*.

Zato mi zahtevamo demokracijo, v kateri bo samo svobodno izvoljeni parlament ustvarjal vse zakone, ki se jih bo *docela depolitizirano uradništvo* najprej temeljito naučilo, nato jih pa kar najvestneje izvrševalo. Prave svobode ne bo pri nas vse dotlej, dokler bodo politiko vodili državni in samoupravni uradniki, ki so odvisni od posameznih strankarskih voditeljev in politikov. Toda še več: ne le, da ni svobode, temveč *tudi pravice ni!* Ker zaman bi dobil sodnik svojo stalnost, dokler imajo pravico kaznovanja sreski načelnik (30 dni zapora in 5.000 Din denarne globe) in razne uprave, tako n.p. gozdna, davčna, finančna i. t. d. In vse to se je dogajalo pod dosedanjimi »demokracijami« pri nas.

Stari politiki v senatorskih krogih se danes zopet živo prepirajo med seboj, kdo bo boljše in točnejše definiral integralno ali neintegralno jugoslovanstvo. Medtem pa narod ječi in stoka pod neznoznimi bremenami pomanjkanja, revščine in lakote. Če bi bili ti gospodje vsaj nekoliko prepotovali našo državo, predvsem pa pasivne kraje,

kakor je n. pr. Hercegovina, bi kmalu in dobro vedeli, kaj je treba storiti, ker bi videli precej pogosto žalostne prizore, kako otroci poleg svojih staršev padajo v nezavest zaradi lakote. To pa zato, ker nimajo starši nikjer niti najmanjše priložnosti, da bi si prisluzili borno skorjico vsakdanjega prepotrebne kruha.

Eno samo vprašanje je, ki zanima danes ves narod: kako najti sredstva in način za ublažitev

strašnega zla, ki se imenuje *kriza*. Mi borbaši trdimo, da je *edino zdravilo* proti krizi v izvedbi *celotnega programa naše Jugoslovanske narodne stranke*. Zato zahtevamo, da se narodu *takoj* dajo *svobodne volitve s tajnim glasovanjem*, da bi se tako o teh problemih izjavil prav tisti, ki se ga to predvsem tiče in to je — *narod sam!* In ni se treba bati, da bo narod vse to reševal v svojo škodo!

so se ponašali s šestim januarjem, ki ga nikdar niso razumeli: ti ljudje so o priliki obravnavanja državnega proračuna v senatu zavzeli patetično pozo narodnega mučeništva in užaljenih pravičnikov. Predstavniki vlade so morali poslušati ogorčene proteste in očitke, ker niso še odpravili srednjeveških načinov vladanja, načinov, ki so jih *ti ogorčeni gospodje sami ustvarili* v domnevi, da bodo *le njim večno* v prilog. Pa so gospodje visoko povzdignili svoj glas za teptane pravice naroda in so energično pokazali svojo veljavo s tem, da so iskali v proračunu pleve, namesto da bi pričeli pri zrnju. *Ni jim bilo do jedra*; pokazali so le svoj politični namen, ne pa tudi gospodarskega in splošno narodnega. Črtali so iz proračuna, oziroma finančnega zakona neke malenkosti in ga vrnili narodni skupščini v ponovno obravnavanje. Ta pa je slednjič — mogoče — le prišla do spoznanja, kaj bi bila prav za prav njena naloga in svrha, pa je mirno pristala tudi na vse spremembe proračuna.

Ko nepristranski človek razmotriva vse to naše javno življenje, mu nehoté pride na um paralela, ki jo zamore napraviti med našim političnim življenjem in razposajeno deco ob nedeljah popoldne tam v kaki vasi. Dečki se zberò na kakem lesnem skladišču, vržejo preko kakega bruna drog in se gnetejo na obeh koncih droga, hoteč zajahati in se gugati. Enkrat je ena stran zgoraj in druga zdolaj, potem zopet obratno in tako si ta stvar sledi v istem tempu dalje. Pri tem se ti paglavi seveda tudi sporečejo, zmerjajo, opljujejo, dostikrat pa se tudi dejansko spoprimejo in tedaj izvirajo kateri od njih otroški revolver, da s tem prestraši nasprotnike.

Prilčno tako je tudi naše politično udejstvovanje. Imamo dve skupini ljudi, ki se gneteta okoli te politične gugalnice in ju vidi-mo, da je zdaj ena, zdaj druga na vrhu. Tista, ki je spretnejša, si na razne načine pomaga, da čimdalje časa ostane zgoraj. Podstavlja pod svoj konec deske razne opore, tako: narodno edinstvo, nacijonalizem, šesti januar itd., samo, da se čimdalje obdrži na višku. Razlika med njima in vaško deco je v glavnem ta, da si slednja izbere za podlogo svojega gugalnega droga kako kladò ali bruno, dočim vržeta prvi svojo politično gugalno desko enostavno preko hrhta naroda, ki mirno gleda to početje in trpi.

Ti, *jugoslovanski narod*, trpi, trpi še dalje, trpi in zdrži, saj imaš utrjen hrbet! Vendar pa pazi, da ne boš imel slednjič le preveč oguljenega hrba!

Državni proračun pod streho

Očetje se sramujejo svojih otrok in jakujejo radi slabosti, ki so jim jih sami vcepili

Način in potek proračunske razprave v naši skupščini in nato v senatu nam nudi priliko, da tudi v tem vprašanju ponazorimo svoje stališče.

Državni proračun je točna številčna slika vsega, kar se v kaki državi dogaja v njenem javnem življenju, ker se v njem izraža celoten program v dotični državi vladajočega režima. To ni samo preprost račun o državnih prejemkih in izdatkih, temveč je sinteza vladne politike v vseh ozirih, t. j. v finančnem, gospodarskem, obrambnem, prosvetnem, socialnem in zdravstvenem ter notranjem in zunanjepolitičnem oziru ali kratko rečeno: v njem se zrcali celotna državna uprava in politika.

Iz tega je jasno razvidna velika važnost državnega proračuna za obstoj, napredek in blagostanje države in naroda, pa bi vsakdo pričakoval, da se bodo temu primerno vodili tudi ljudje, ki jim je narod poveril svoje zaupanje in da bodo posvetili obravnavanju proračuna vse svoje moči, znanje in delavnost, da popolnoma razčisti vsako posamezno točko proračunskega načrta in dovedejo v sklad z danimi ekonomskimi razmerami v deželi zneske, ki naj jih narod doprinese v skupno državno blagajno. Osnova dobrega državnega gospodarstva je dobro ekonomsko stanje naroda, čigar plačilne zmognosti ne sme državni proračun nikdar presegati niti prezirati. Če temu ni tako, izpodkoplje država sama sebi temelje, na katerih stoji.

Žal nam ozko določeni prostor ne dovoljuje, da bi se spuščali v podrobnejšo razpravo o posameznih postavkah proračuna, vendar moramo radi splošne jasnosti ugotoviti, da je po zadržilu samega finančnega ministra padel narodni dohodek v zadnjih letih gospodarske krize pod tretjino na približno 25 milijard dinarjev na leto, medtem ko je državni proračun v istem razdobju padel samo od 13 na 10.3 milijarde dinarjev. Če prištejemo k državnemu proračunu še samoupravne dajatve, t. j. banovinske, občinske in druge, razvidimo, da *odda narod za javne dajatve nad 50% svojih dohodkov*, kar mora zaskrbeti vsakega dobrega državljanca, kamoli še narodnega gospodarja, kar bi vsekakor morali biti ljudje, ki jih je narod pooblastil, da zastopajo njegove koristi v skupnem državnem gospodarstvu.

Stališče, ki ga je zavzela pri obravnavi proračuna naša narodna skupščina, je diametralno nasprotno stališču, ki ga je zavzel o isti stvari naš senat, čeprav so i tu i tam »tički iz istega gnezda«, t. j. iz istih političnih umetnih

tvorb, ki si tako rade nadevajo razne kemične formule pa ni čuda, da take kaleidoskopske figure prav rade razpadejo.

Narodna skupščina je po znanim izdatnem vplivu brez vsakega stvarnega odpora pristala na vladino zahtevo o nujnem postopku pri razpravi proračuna, s čemer je bilo prekinjeno delo finančnega odbora Narodne skupščine in je bil tako važen akt o narodnem gospodarstvu odobren po skrajšanem postopku v nekaj dneh ter je dobila vlada razen tega še mnogostranska pooblastila. Proračunska debata v skupščini niti ni zaslužila tega imena. Razen ekspozicije dotičnega resornega ministra in par formalnih besed enega poslanca sploh ni bilo debate in se je v enem dnevu s strojno preciznostjo izglasovalo kar po pet ministrstev. Tako teče samo dobro namazan stroj! In za mazilo je v zadostni meri skrbela vlada sama.

Vse drugačen pa je bil nastop pri obravnavi proračuna v senatu.

Ljudje, ki so si svojčas uzurpirali vso oblast v državi, ki so samovoljno vladali in gospodarili v deželi več let, ljudje, ki so duševni in stvarni očetje raznih odredb in zakonov, ki se upirajo duhu modernega časa in pravilnemu pojmovanju demokracije; ljudje, ki so odpravili vse politične in druge svoboščine, ki so vpeljali sistem javnih volitev, sistem dajanja širokih pooblastil vladi, ki so ustvarjali ustrahovalne odredbe »povovceev«, ki so vpeljali konfinacije za politične nasprotnike; ljudje, ki so upropastili s svojim nestrokovnjaškim javnim gospodarstvom naš denarni in kreditni trg; ljudje, ki so vzeli zase v zakup nacijonalizem in idejo edinstva ter

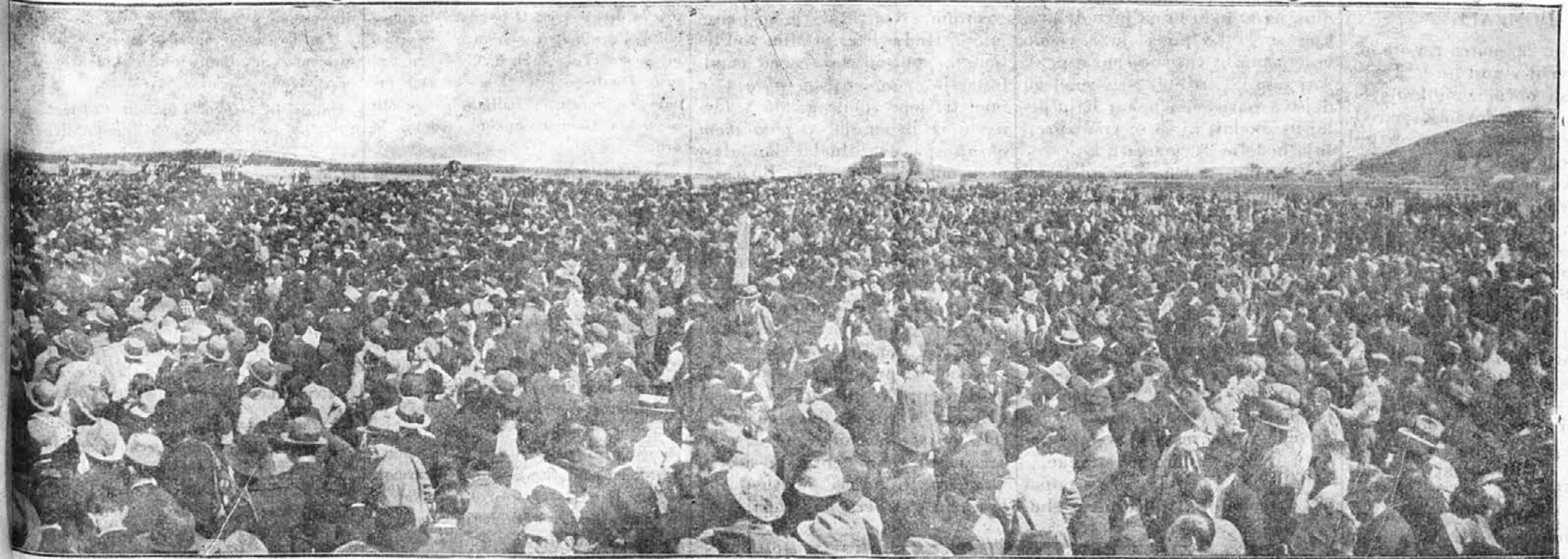
Skrbimo za bister naraščaj!

Popraviti hočemo krivice in zanemarjanje, ki so jih prizadeli obrtnemu šolstvu bivši mogotci

Kmalu potečeta dve desetletji, odkar živimo v skupni domovini Jugoslaviji, vendar moramo z obžalovanjem dan za dnem ob sleherni priložnosti ugotavljati, da še nešteto važnih, vprav življenjskih vprašanj še ni rešenih, oziroma delno niti ni načelih ter da čakajo rešitve zgolj zato, ker poklicani činitelji v svoji strankarski zagrizenosti ali pa v svoji nezmožnosti na ta vprašanja doslej niti pomisliti še niso utegnili. Ne dá se prikrivati in tega ne bo nihče niti poskušal, da sta taka ma-

lomarnost, oziroma nesposobnost nujno morali roditi le slabe posledice, ki se dajo popraviti le težko in z nepotrebnimi, velikimi gmotnimi žrtvami, kolikor je seveda to sploh še mogoče. V marsikaterem oziru se pa tako malomarno povzročena škoda absolutno več ne dá popraviti in najžalostneje pri stvari je, da se to dogaja navadno pri vzgoji in izobrazbi onega človeškega materiala, ki je temeljna pogonska sila vsega našega javnega življenja in udejstvovanja.

Jugoslovanske narodne stranke

„gradu, ki se ga je udeležilo okrog 70.000 navdušenih članov iz vseh krajev Jugoslavije

V ne prav zadnjo vrsto med take nerešene probleme spada pri nas važno vprašanje obrtnega in trgovskega nadaljevalnega šolstva. Naša stranka je v proučevanju vsega jugoslovanskega javnega življenja in pri ugotavljanju narodnih potreb in krivic kaj naglo spoznala stanje gornjega vprašanja. Njegovo nujno in popolno rešitev je uvrstila v svoj delovni program in se je tudi takoj dejansko lotila.

Član banovinskega sveta dravske banovine g. dr. Fran Vidic je na letošnjem proračunskem zasedanju banovinskega sveta ugotovil v daljšem, s točnimi statističnimi podatki podprtem govoru, da obiskuje v Sloveniji obrtni in trgovske nadaljevalne šole jedva 60% vseh vajencev, dočim je ostalih 40% ostalo brez vsakega pouka, čeprav zakon izrečno predpisuje, da je obrtno nadaljevalno šolstvo za vsakega vajenca obvezno. Kr. banska uprava mora posvetiti temu dejstvu vso svojo pozornost in mora poskrbeti, da se obrtno nadaljevalno šolstvo res izpopolni. Še slabše razmere vladajo v tem pogledu v ostalih pokrajinah države.

V neki meri je ta osnovni nedostatek v zvezi z budžetskimi težavami obrtnega šolstva. Novi obrtni zakon predpisuje, da morajo kriti vse stroške za obrtno šolstvo v načelu občine. Kot sukcesivni vzdrževatelj prihajajo v poštev delodajalci, ki morajo kupovati za obrtne šole potrebna učila. Iz razne tozadevne domače literature pa je razvidno, da so pri nas razmere v tem pogledu močno drugačne in da se zlasti mnogi delodajalci zakoniti obveznosti povsem odtegujejo, medtem ko plačujejo četrtino vseh stroškov vajenci sami, za katere v zakonu sploh ni določena prispevna obveznost! V tem pogledu je treba večje pozornosti predvsem s strani obrtne nadzorne oblasti.

Glede občin je treba priznati, da jim je jako težko kriti njihove zakonite obveznosti, ker prevajajo novejši zakoni neštete in najrazličnejše obveznosti prav pogosto na občine brez ozira na njihovo dejansko finančno zmogljivost. Zato je nujno potrebno, da priskoči revnim občinam na pomoč banska uprava. Z ozirom na to so pa določeni in odobreni krediti za obrtno nadaljevalno šolstvo v naši banovini mnogo prenizki in se bodo morali v bodoče znatno zvišati.

Opozoriti pa je treba javnost in pa predvsem poklicane kroge na veliko važnost posebne ustanove za poklicno izbiro, kateri bo tudi morala nuditi banovina svojo izdatno gnotno podporo.

Kakor smo že omenili, je banovinski svetnik g. dr. Vidic svoja stvarna izvajanja, prežeta z iskreno ljubeznijo do našega obrtniškega in trgovskega naraščaja ter s skrbnostjo za njegovo čim popolnejšo izobrazbo in vzgojo, vsestransko podprl s točnimi statističnimi podatki, iz katerih naj spričo občutnega pomanjkanja prostora v današnji številki našega lista navedemo le, da v Sloveniji obiskuje na 64 obrtnonadaljevalnih šolah pouk v šolskem letu 1935/36 le 5.767 vajencev in

vajenk, dočim je vstopilo v letih od 1933 do 1935 v učenje v obrti in trgovini pri nas 9.940 vajencev in vajenk, ki so danes vsi šolo-obvezni. Podrobnejšo statistiko o tem bomo priobčili v eni prihodnjih številkih.

Spričo navedenih zgovornih dejstev ne more biti nobenega dvoma, da morajo posvetiti vsi pristojni činitelji s sodelovanjem vse poštene in delavoljne javnosti vso svojo pozornost in skrb rešitvi tega važnega problema, ker skupna boljša vsenarodna bodočnost terja od nas, da brez ozira na levo in desno poskrbimo za zdrav, bister, razumen, pošten, delaven in res napreden naraščaj v našem obrtniškem in trgovskem stanu!

„Zakaj pada naša mladina v komunizem?“ ...

To važno in težko socialno vprašanje si je pred leti zastavil eden onih naših učenih ljudi, ki jih obdaja tančica filozofske modrosti, da jim zastira jasen in čist pogled — liki lahne spomladne jutranje meglice, ki zastirajo ostre konture naravne slike — na ono trdo in težko vsakdanje življenje, na ono sirovo in neizprosno borbo za obstanek našega malega človeka. Kako naj tak odličnik v svojem mehkem naslanjaču, v toplo zakurjenem salonu in po dobri, obilni večerji vidi v oblakih svoje blagodišeče britanike, vso ono strašno bedo in mizerijo, v kateri životari črna raja našega naroda? Kako naj razume prezebanje in glad onih brezdomcev in nagecv, ki jih policijske racije preganjajo iz vlažnih tmin ljubljanskega polja? Kako naj sliši krik in obup gladojuče mase, ki hoče kruha, kako naj si predstavlja one brloge, ki služijo tem raztrgancem in umazancem za bivališča, ta legla nemorale in raznih bolezni, in slednjič, kako naj tak človek bo v stanju reševati pereča socialna vprašanja, če so

mu povsem tuje — ravno razmere in pogoji življenja našega delavstva, obrtništva in drugih malih ljudi.

Socialna in gospodarska vprašanja se zamorejo rešiti le s stvarnimi in učinkovitimi ukrepi, ki so v stanju zagotoviti našemu delavskemu sloju delo in s tem tudi kruh, ker prazna filozofska slama ne more nasititi lačnih želodcev in tudi ne odvrniti naših širokih mas od razmišljanja o prevratnih idejah in komunizmu, od katerega si obetajo ono, kar že toliko let zaman pričakujejo od sedanje človeške družbe.

Samo dobre ekonomske razmere v deželi, ki nudijo priliko in možnosti, da bo naša mladina prišla nekoč do dela in ustvarjanja, za katero se danes pripravlja v šoli in po raznih delavnicah — tudi če nima mogočnih zaščitnikov in protektorjev, ki bi ji do tega pripomogli —, bodo privedle to mladino na ono pot, kjer jo hočemo videti mi vsi.

Mi »borbaši« bomo zastavili vse svoje sile, da ji to pot ugladimo in izravnamo!!

**Ne pozabite:
Bratje smo si!**

Iz našega pokreta

IZ MARIBORA. Tukajšnji krajevni odbor Jugoslovanske narodne stranke je imel nedavno širši sestanek svojih pristašev in je bil uspeh naravnost presenetljiv ter odziv nepričakovano velik. Zborovalci so sledili resnim in stvarnim izvajanjem vseh govornikov z velikim zanimanjem. Predsednik dr. Irgolič je poročal o politični situaciji, tovariš Žnuderl je obširno obrazložil politični program stranke, tajnik krajevnega odbora Zajc pa je govoril o socialnem položaju malega človeka in o pomenu resnega in demokratičnega izvajanja političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega dela naših narodnih voditeljev. Kobal s Pobrežja je plediral odločno za strankin tisk in je nemala njegova zasluga, da je začelo znova izhajati glasilo za dravsko banovino »Edinost«. Vsi nadaljnji govorniki, ki so se oglašili k besedi, so soglasno odobraval delovanje stranke, ki na popolnoma demokratični podlagi in brez demagogije izvaja svoj politični program. Ob koncu sestanka se je vpisalo v stranko 40 novih članov in je mnogo zborovalcev izreklo željo po enakih sestankih tudi po vseh ostalih okrajih mesta.

IZ MARIBORSKEGA OKROŽJA. Sestanke si želijo pristaši Jugoslovanske narodne stranke v Hotinji vasi, Reki pri Hočah in pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju, dokaz, da so se ljudje naveličali poslušati vedno stare in obrabljene politične fraze starih politikov in želijo slediti novemu pokretu, ki ga vodijo idealni možje čiste politične preteklosti, ki korakajo z novim časom in ki so odločni boriti se brez demagogije za resnično boljšo bodočnost vseh Jugoslovancev.

KAMNIŠKA BISTRICA

Zopet nam je dana prilika, da se tudi mi Borbaši izpod lepih Kamniških planin oglasimo v naši priljubljeni »Edinosti«, ki smo jo po več, kakor enoletnem premoru že tako zelo težko in hrepeče pričakovali, saj vendar nismo pozabili na Jugoslovansko narodno stranko, niti ne na delo njenih poslancev pod strahovlado bivšega JNS-režima.

Naša krajevna organizacija Jugoslovanske narodne stranke je štela prvotno — za našo občino prav lepo število — nad 350 čla-

nov; to število pa je ob ustanovitvi krajevne organizacije JRZ nekoliko padlo, in sicer po zaslugi nekaterih tukajšnjih veljakov, ki so se pokazali prave figovce in neznajneže. Človek bi od teh ljudi, ki so bili sami med ustanovitelji naše krajevne organizacije in delovali v njej kot vodilni funkcionarji, nikdar ne pričakoval take neznajnosti. Torej ti »znajneži« so se Jugoslovanski narodni stranki, ki jim je v času, ko jim je tekla voda v grlo, nudila vso možno pomoč, naenkrat grdo izneverili, ustanovili organizacijo JRZ in pričeli na svojo bivšo organizacijo, ki so jo pomagali sami ustvariti, brizgati cele kupe blata in gnojnice ter ji podtikati fašizem, čeprav je strankino vodstvo vselej in povsod prav fašizem kar najodločneje odklanjalo in ga zaničevalo.

Namen teh ljudi je bil in še vedno je, našo krajevno organizacijo popolnoma razbiti. Ta njihova pobožna želja se jim pa ni izpolnila in prepričani naj bodo, da se jim tudi nikdar ne bo, ker neizpodbitno dejstvo je, da članstvo krajevne organizacije Jugoslovanske narodne stranke v tukajšnji občini razveseljivo narašča, to pa zato, ker ima Kamniška Bistrica še vedno prav lepo število pravih mož in fantov, ki takim ljudem, ki brez sramu javno izjavljajo, da »so sedaj pri koritu«, prav nič ne verjamejo in ne zapuajo. Na vse laži in podtikanja teh ljudi odgovarjajo s tem, da pristopajo v krajevno organizacijo Jugoslovanske narodne stranke in preklicujejo svoje članstvo v JRZ, zavedajoč se, da je danes med vsemi političnimi formacijami edino Jugoslovanska narodna stranka tista, ki se odkrito, odločno in neizprosno bori za koristi ubogega malega človeka in ki iskreno želi in hoče zbrati pod svojim neomadeževanim praporom vse osiromašene in ponižane. Samo naša stranka zahteva v državi popoln red, zakonitost in poštenje!

S pomočjo organizacije Jugoslovanske narodne stranke bomo vodili neizprosno in odločno borbo do končne zmage naših načel, borbo proti vsem izkoriščevalcem ubogega ljudstva, proti vsem intrigantom in zahrbtnožem, pa naj jim bo to po volji ali ne. Na take ljudi, ki govore eno, delajo pa

drugo, se mi ne bomo ozirali in bomo šli svojo pot do končnega cilja, ki smo si ga postavili s programom naše Jugoslovanske narodne stranke. — Narodnjak.

DOMŽALE

V nedeljo, 22. marca t. l. dopoldne se je vršil v gostilni g. Turka v Domžalah občni zbor krajevne organizacije Jugoslovanske narodne stranke. Otvoril ga je ob pol 11. uri predsednik krajevne organizacije, ki je pozdravil vse navzoče, posebej pa še banovinskega svetnika g. dr. Vidica, katerega je naprosil za izčrpno poročilo o sedanjem političnem, gospodarskem in pa strankinem položaju v državi. G. dr. Vidic se je tej prošnji rad odzval in so njegova pregledna ter temeljita izvajanja naletela pri vseh navzočih na glasno priznanje in navdušenje. Pri volitvah je bila izvoljena dosedanja uprava in je bil s tem podan javen dokaz o složnem in res bratškem sodelovanju vseh slojev tukajšnjega prebivalstva v okviru naše organizacije. Po izčrpanem dnevnem redu je predsednik gospod Matej Turk zaključil lepo uspeli občni zbor s toplo zahvalo za tako mnogoštevilni obisk.

ZIRI

»Edinost« smo pri nas na vsem Zirovskem sprejeli s prav posebnim veseljem, ker smo jo res že težko pričakovali, to pa z ozirom na njeno neustrašeno resnicoljubnost. Noben pošteni ne more zanikati obče znane resnice, da je »Edinost« v sleherni svoji besedi pisala vedno le po pravici in ni prikrivala žalostnih ter vnebovpijočih krivic, ki se dogajajo narodu, tako, kakor to brez sramu in grižnje vesti delajo dan za dnem razni kapitalistični dnevniki in časopisi. Zato pa je iskrena želja nas vseh, da bi se naša »Edinost«, edina boriteljica za poštenje, pravico in enakopravnost predvsem našega malega človeka, čim bolj razvijala in napredovala v blagor in za lepšo, srečnejšo bodočnost naroda in države! Prihodnjic pa kaj več in obširneje o raznih težavah, ki nas tlačijo in silijo v obup.

ROVTE

Tudi pri nas se ljudstvo polagoma prebuja in z vedno bolj na široko odpirajočimi se očmi spoznava na lastni koži vso težo slabega gospodarstva v državi. Tudi pri nas smo že izgubili vse zaupanje v stare politike, pravzaprav bolj rečeno: politikante, ker z boleščjo in neprikritim trpljenjem čutimo, da se naše gospodarske in socialne razmere prav po njihovi krivdi vsak dan bolj slabšajo. Tudi sankcije so nas hudo prizadele z ozirom na popolno ustavitev lesne trgovine, ki je pomenjala za naše kraje edini zaslužek prebivalstva. Lesna trgovina je bila pri nas edini kos vsakdanjega kruha za naše kmete, te sače in voznike. Kakšen bo izhod iz tega obupnega položaja, si ne moremo predstavljati. Najmanj si pa upamo pričakovati povoljne rešitve od sedanjih gospodarjev na vladi, ker imamo iz preteklih dni prav z njihove strani in od njihove roke najtrpkejšje izkušnje.

POKRET V DRŽAVI

Vsako nedeljo in vsak praznik zaključuje Jugoslovanska narodna stranka s prav zadovoljivo in vsestransko razveseljivo bilanco. To, liko in tako sijajno uspešnih shodov križem države ne more v vsej naši državi razen naše zabeležiti nobena druga politična stranka ali pokret in tudi ne ona »edinoveličavna«, ki sedi pri koritu in

razpolaga z vsemi sredstvi, s katerimi se pri nas že dolga leta vodi strankarsko življenje in borba za prestiž v državni politiki. Zlasti agilni so naši bivši poslanci in ostali bratski somišljeniki v sredini, na vzhodu in na jugu države, kjer se lahko ponašajo z vedno vidnejšimi in vplivnejšimi uspehi. Naj zato v potrditev tega veselega dejstva navedemo nekaj najuspešnejših shodov, ki so se vršili prejšnjo nedeljo 22. marca t. l.

V Sremu sta tega dne imela tri mogočne, sijajno obiskane shode, v družbi ostalih tovarišev člana strankinega glavnega odbora gg. Vojin Puljević in Ljubomir Stojković v *Amanju*, *Spodnjem Tovarniku* in *Subotistu*. Svoje voditelje je tisočglava ljudska množica pričakovala z zastavami, godbami, konjenico in z bogato okrašeno govorniško tribuno. Ob sleherni priložnosti dokazujejo shodi v Sremu, da je res ves Srem v taboru Jugoslov. narodne stranke.

Istega dne je žela naša stranka pravi triumf na veličastnem shodu v *Kruševcu*, kjer so nastopili kot govorniki gg. Svetislav Hodjera, dr. Nikola Kešeljević, Andra Popović, Miloš Dragović, Mile Jovanović, Dušan Dimitrijević in drugi. Nad 4.000 ljudi je sledilo govorom z vso resnostjo in prirejal g. Hodjeri ter ostalim voditeljem nepopisno navdušene manifestacije. V *oplenem okraju* je imel tri lepe shode g. M. Najdanović iz Beograda, v *posavskem okraju* pa dva shoda član glavnega odbora g. dr. Teša Bogosavljević. V *Novem Sadu* so priredile navdušene Borbašice, članice naše stranke, velik shod, ki je bil prvi tovrstni shod v državi. Nastopila je cela vrsta navdušenih govornic iz Banata, Bačke, Vojvodine, Beograda in celo iz Šumadije. Shod je doživel popoln uspeh.

Koncem preteklega tedna je priredil predsednik stranke gosp. Hodjera s vojimi tovariši vrsto velikih javnih shodov na desnem bregu Morave v Srbiji, in sicer v *Gradištu*, *Golubcu*, *Kučevu*, *Zabarih* in *Petrovcu na Mlavi*.

Prečitajte in premislite,

da je nadaljnje izhajanje »Edinosti« odvisno le od rednega plačevanja naročnine.

Zato prosimo vse cenjene naročnike, da t a k o j nakažejo naročnino, ki znaša za vse leto 24 Din, za pol leta 12 Din in za četrt leta 6 Din. Posamezna številka 1 Din.

Vse cenjene poverjenike, ki so prevzeli podrobno prodajo lista v večjih množinah v svojem okolišu, prosimo, da skušajo vse izvode čimprej razpečati in nam odpadajoči znesek z odbitkom svojih stroškov čimprej nakazati, da se ne bo preveč zavlekel tisk naslednje številke lista.

Današnji številki smo priložili tudi položnice,

ki se jih takoj poslužite in nakažite naročnino. Kdor pa položnice slučajno ne bi prejel, naj na domačem poštнем uradu izpolni obrazec čekovne položnice s sledečim naslovom:

»Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, Ljubljana, čekovni račun štev. 12.042.

Vse dopise, tiščice se listovega uredništva in uprave, pošiljajte do nadaljnjega na naslov:

Uredništvo »Edinosti«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 71.

Dopise, ki se tičejo stranke same in pa podrobnega organizacijskega dela, pa naslavlajte na predsednika akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke za dravsko banovino g. dr. Iva Potokarja, odvetnika v Kamniku.

DOGODKI ZADNJIH DNI

Cenjene naročnike prosimo, da nam oprostite, ker se je današnja številka nekoliko zapoznila. Zato smo jo pa izdali v povečanem obsegu.

★

V Sofiji sta bila znana voditelja prevratnega gibanja proti sedanemu režimu polkovnik Velčev in njegov tovariš Stančev obsojena na smrt. Vojaško kassacijsko sodišče je smrtno obsodbo potrdilo, kar je izzvalo doma in v tujini veliko začudenje in ostro nerazpoloženje. Prošnji obeh obsojencev za pomilostitve je kralj Boris ugodil in je smrtno obsodbo spremenil v dosmrtno ječo. Ta ukrep so vsi prijatelji Bolgarske sprejeli z zadovoljstvom.

Avstrija je reagirala na najnovejšo mednarodno dogodke v Evropi s tem, da je močno povečala in okrepila svojo stalno armado z objavo zakona o obvezni vojaški službi, ki jo pa skriva pod nedolžnim nazivom »obvezne fizične in vojaške vzgoje«. Zdi se, da je to novo orožje naperjeno predvsem proti Nemčiji, ki je z vsakim dnem bolj oborožena. S svojim najnovejšim ukrepom je Avstrija kršila čl. 119. saint-germainске

du v *Kruševcu*, kjer so nastopili kot govorniki gg. Svetislav Hodjera, dr. Nikola Kešeljević, Andra Popović, Miloš Dragović, Mile Jovanović, Dušan Dimitrijević in drugi. Nad 4.000 ljudi je sledilo govorom z vso resnostjo in prirejal g. Hodjeri ter ostalim voditeljem nepopisno navdušene manifestacije. V *oplenem okraju* je imel tri lepe shode g. M. Najdanović iz Beograda, v *posavskem okraju* pa dva shoda član glavnega odbora g. dr. Teša Bogosavljević. V *Novem Sadu* so priredile navdušene Borbašice, članice naše stranke, velik shod, ki je bil prvi tovrstni shod v državi. Nastopila je cela vrsta navdušenih govornic iz Banata, Bačke, Vojvodine, Beograda in celo iz Šumadije. Shod je doživel popoln uspeh.

Koncem preteklega tedna je priredil predsednik stranke gosp. Hodjera s vojimi tovariši vrsto velikih javnih shodov na desnem bregu Morave v Srbiji, in sicer v *Gradištu*, *Golubcu*, *Kučevu*, *Zabarih* in *Petrovcu na Mlavi*.

seglu ukinitve sankcij v zameno za svojo definitivno vrnitev v zapadnoevropsko fronto, je bil ves njihov trud zaman. — Pač pa imajo srečnejšo roko v Abesiniji, kjer so zabeležili v zadnjih dneh velike uspehe. S kakšnimi sredstvi, je seveda druga stvar. O bombah in granatah, polnjenih s strupenimi plini, čivkajo že vrabci na strehah. Na severni in južni fronti so bile abesinske čete popolnoma poražene. Italijani so zasedli že mesta Gondar, Sokoto, Koram in druga.

Nemčija in kršitev lokarnske pogodbe z njene strani je bila zadnjih 14 dni središč zanimanja mednarodnih političnih in diplomatskih krogov. Dolgo pričakovani odgovor Nemčije na načrt ostalih držav-podpisnic lokarnske pogodbe je bil izročen v Londonu preteklo sredo in govori v uvodu o tem, da je versajski mir kršil Wilsonove točke. Predlog Nemčije za rešitev napetega mednarodnega položaja je v glavnem naslednji: Sklenitev 25letnega nenapadalnega pakta s Francijo, Belgijo in Nizozemsko pod jamstvom Anglije in Italije; sklenitev letalskega pakta z zapadnimi državami; vrnitev Nemčije v Društvo narodov, če se zadovoljivo reši vprašanje kolonij; v Porenju ostane število nemških čet nepovečano, če se ne povečajo na nasprotni strani meje tudi francoske in belgijske čete; ustanovitev posebnega nemško-francoskega odbora pri Društvu narodov; ustanovitev posebne komisije za eventualne dogodke ob nemško-francoski meji; obveza tiska obeh držav za ohranitev obojestransko dobrih odnosov; sklenitev nenapadalnih pogodb med Nemčijo in Avstrijo, Češkoslovaško, Litvo in Poljsko; ustanovitev posebnega razsodišča za eventualne spore in pa sklicanje mednarodne konference, ki bi se bavila z reševanjem vseh mednarodnih problemov, predvsem pa gospodarskih in tudi razorožitvenih. Kakor izgleda, se bo dosegla zadovoljiva rešitev trenutne mednarodne napetosti in v Evropi bo za nekaj časa zopet zavladal angel miru.

Vojna je draga stvar. Po uradnih podatkih je izdala italijanska vlada v petih mesecih abesinske vojne za potrebe svojega vojaštva nad 22 milijard dinarjev.

★

Dr. Stojadinović v Sloveniji. Na odhodu od naporenega državniskega dela je prispel v nedeljo, 5. t. m., na Bled predsednik vlade in zunanji minister g. doktor Milan Stojadinović. Slovenski stebri JRZ budno pazijo na to, da bi predsednik vlade ...

To se je opazilo že takoj pri sprejemu na ljubljanskem kolodvoru prav vidno.

Divizijski general Vladimir Cukavac, ki je bil svojčas poveljnik dravske divizije v Ljubljani in je doslej zavzemal položaj pomočnika vojnega ministra, je bil imenovan za poveljnika vojaške akademije v Beogradu. Dosedanji poveljnik akademije general Sava Tripković, ki je bil tudi svojčas mestni poveljnik v Ljubljani, je stavljen na razpolago vojnemu ministru. Tudi v ostalih vojaških ustanovah so bile izvršene velike, pomembne spremembe. Kraljeva garda je dobila novega poveljnika v osebi generala Stankovića.

Krvari dogodki v Zagrebu. Prejšnji ponedeljek je bil v Zagrebu pokopan bivši trgovec in občinski svetnik Javor, ki je umrl v kaznilnici v Sremski Mitrovici, kjer je odseval 20letno ječo zaradi soudeležbe pri svoječasnem umoru direktorja zagrebskih »Novosti« Tonija Schlegla. Po pogrebu, ki je potekel v miru, je prišlo na raznih delih mesta do burnih demonstracij in spopadov s policijo. Demonstranti so popolnoma opustošili in opleni več javnih lokalov in trgovin. Med streljanjem in metanjem kamenja so demonstranti vedno dobivali močna ojačenja in je trajala policijska bitka skoraj štiri ure. Policija, ki se je tudi morala poslužiti strelnega orožja, je ostala zmagovalca. Materialna škoda gre v milijone.

Med ljudmi in ljudmi je velika razlika, prav tako pa tudi med davkoplačevalci križem naše mile domovine. Tako beremo v nekem listu, da je znašal celotni davčni zaostanek vse Slovenije do konca leta 1932. komaj dobrih 32 milijonov dinarjev, dočim je ostal dolžan do tega časa sam samcat Zagreb s svojim židovskim velekapitalom državi na njenih davkih nad 360 milijonov dinarjev. Take ugotovitve so najboljše zdravilo za zaprte oziroma zamazane oči.

Gospodarski predal

KAKO SUŠIMO MOČVIRNATE TRAVNIKE

Močvirna zemljišča se dajo osušiti na dvojen način: z odprtimi jarki ali z drenažo. Za majhne kose zemlje zadostujejo jarki. Določijo se najnižja točka travnika, kamor se izteka vsa voda in odkoder jo je najlažje spraviti v potok ali večji jarek. Odtok moramo primerno globoko izkopati, da voda sproti odtoka in ne ovira nadaljnjega dela. Ko smo vodo odpeljali od najnižje točke, si lahko napravimo načrt za nadaljnje osuševalne jarke in tudi sedaj moramo obrniti pozornost na najbolj močvirni del zemljišča, kamor se steka voda z ostalih delov. Morda kaže tu napraviti daljši odvajalni jarek, v katerega se stekajo še drugi manjši jarki. Ko je ta gotov, in je steklo že precej vode, lahko nadalje ugotovimo, kako izpeljemo še osuševalne jarke, ki niso tako globoki, kakor je odvajalec. Če leži travnik ob hribu, iz katerega se steka voda in ga namaka, tedaj najbolje storimo, če odpeljemo vodo takoj izpod hriba, da ne more na travnik. — Kar se tiče drenaže, to je polaganja ilovnatih drenažnih cevi v zemljo, s čimer odpadejo odprti jarki in se ne izgubi zemlja, mora strokovnjak natančno izmeriti zemljišče in določiti padeč položaj cevi. V današnjih časih se drenaža ne izplača ali velja samo za velika zemljišča.

GRINTAVOST SADNIH DREVES

Grintavost sadnega drevja je pri nas poznana in pogosta bolezen. Listje in sadje dobi črne, na sadju tudi razpokane, krastam podobne madeže. Lupina obolelega sadja je grenka in sadno meso ni okusno. Časih napade ta bolezen nekatere hruške tako močno, da postane sadje neužitno. Kako pomagamo temu zlu? Najbolje je, če precepimo drevesa, ki leto za letom trpijo na tej bolezni, ker je znano, da so nekatere vrste manj, druge bolj podvržene tej bolezni. Proti grintavosti pomaga tudi škropljenje z modro galico. Škropi se sadje v zgodnji pomladi, tik pred poganjanjem popkov prvič, drugič pred cvetenjem in tretjič po cvetenju. Če dež spere galico, je potrebno škropiti ponovno.

VZGOJA MLAĐIH ČEŠPELJ

Pri nas uporabljamo skoro vsi le poganjke češpljevih korenin za sadike. Drevesa iz takih poganjkov v resnici mnogo prej nosijo sad, kot vzgojena iz semen. A kmalu se pokaže njihova slaba stran. Poganjajo namreč iz korenin zopet mladike, ki drevo slabe in napravijo nerodovito. Kdor si hoče ustvariti dobra češpljeva drevesa, naj si jih vzgoji iz semen, oziroma si taka nabavi.

Poravnajte naročnino!